

פעולות ביקורת

נבחן במשרד התיאום בין הגורמים המרכזיים הפועלים להקצאת משאבים למחקר ולפיתוח. נבדקו תמיכות המשרד בעמותה ומערכת הקשרים ביניהם. נבדקו תכניות המשרד לקליטת מדענים עולים, שיועדו בעיקרן למימון ולביצוע על ידי משרדי ממשלה וגופים בתחום ההשכלה הגבוהה (ראה בפרק "קליטת העלייה").

תיאום בהקצאת משאבים למחקר ולפיתוח

ריכוז ממצאים

גורמים רבים מבצעים מחקרים במימון ממשלתי וציבורי, ברוב המקרים ללא תיאום ביניהם. התיאום נחוץ כדי להתמקד בתחומים מועדפים על פי סדר עדיפויות לאומי וכדי למנוע כפילות ובזבוז משאבים.

ועדה שמונתה ביולי 1983, על פי החלטת ועדת השרים למדע וטכנולוגיה, בדקה את ארגונו של מערך המחקר הממשלתי והמליצה על חיזוק מעמדו של משרד המדע והטכנולוגיה (להלן - המשרד), כדי שיהיה אחראי לעיצוב מדיניות לאומית בתחום המדע והטכנולוגיה. בתחילת 1985 אימצה הממשלה את המלצות הוועדה, אולם לא חל שינוי במצב.

במסגרת המשרד פועל מאגר נתונים ממוחשב ("בנק הנתונים") על ביצוע מחקרים במימון ממשלתי. איסוף הנתונים אינו שלם. מצב זה פוגע ביכולתו של המשרד לאתר כפילויות ולקבוע סדרי עדיפויות במחקרים. "הבנק" דיווח אך באופן חלקי על כפילות במחקר.

המשרד (מקודם משרד המדע והפיתוח) הוקם באוגוסט 1982 על פי החלטת הממשלה, לפיה יועברו אליו "שטח הפעולה של המועצה הלאומית למחקר ופיתוח". תפקידי המועצה הלאומית אשר נקבעו בהחלטות ממשלה מהווים למעשה את הגדרות תחומי הפעולה של המשרד, ואלה עיקריהם:

1. ייעוץ לממשלה ולמשרדיה בעיצוב מדיניות לאומית בנושאי מדע וטכנולוגיה, הגברת התיאום הבין-משרדי בתחום המחקר והפיתוח (מו"פ), והפעלתם של בנק נתונים למחקרים במימון הממשלה ושל מאגרי מידע אחרים.
2. עידוד מו"פ בישראל באמצעות מימון מחקרים לטווח הארוך; זיהוי צרכים בעלי חשיבות לאומית במערך המו"פ והתוויית דרכים מעשיות לקידומם.

המשרד תומך במחקרים בתחומים שהוגדרו על ידו כמועדפים. ב-1989 טיפל האגף לקרנות מחקר שבמשרד בכ- 400 מחקרים פעילים, חלקם כאלה שאושרו על ידו בשנים קודמות. האגף פועל באמצעותן של שתי קרנות, המנוהלות במסגרת המשרד ואינן מאוגדות בנפרד ממנו:

(א) הקרן לעידוד וייזום מחקרים - תומכת בעיקר במחקרים בתחומי מדעי הטבע והטכנולוגיה.

(ב) קרן המילגות ע"ש לוי אשכול - מעניקה מלגות ללימוד לתארים גבוהים.

חלק ניכר מתקציבי המחקר של המשרד הם הוצאה המותנית בהכנסה ממקורות בחו"ל, במסגרת תכניות לשיתוף פעולה עם גורמים בינלאומיים ותמיכות של מוסדות בינלאומיים.

התקציב של המשרד איננו המקור היחידי לתמיכה במו"פ מתקציב המדינה וגם לא העיקרי (ראה בהמשך). להלן נתונים כוללים על תקציב המשרד בשנות הכספים 1989 ו-1990 וההוצאה למעשה ב-1989 (במיליוני ש"ח):

<u>1989</u>			<u>1990</u>		
<u>הוצאה</u>					
חריגה (עודף תקציבי)	מותנית בהכנסה	למעשה בשנת הכספים 1989	תקציב	הוצאה מותנית בהכנסה	תקציב
0.5	8.0	0.4	7.5	0.4	8.9
8.6	*26.5	14.1	17.9	10.4	27.6
<u>9.1</u>	<u>34.5</u>	<u>14.5</u>	<u>25.4</u>	<u>10.8</u>	<u>36.5</u>

* כ-9.2 מיליון ש"ח נוספו בהרשאה תקציבית לקרן דו לאומית.

תקן כוח האדם של משרד המדע ב-1989 מנה 52.5 משרות.

בחודשים ינואר - יולי 1990 ערך משרד מבקר המדינה ביקורת במשרד בעניין התיאום בהקצאת משאבים למו"פ בין הגורמים המרכזיים הפועלים בתחום זה והנהנים מהקצבות ממשלתיות למו"פ. (בדבר ביקורת קודמת ראה דוח שנתי 38, עמ' 415).

מחקרים מדעיים נערכים בישראל בעיקר במוסדות להשכלה גבוהה, במפעלי תעשייה ובבתי חולים המקבלים מימון לכך ממקורות ממשלתיים ופרטיים. כמה מהתחומים למחקר - נושאים מסיבות שונות כמו מחקר בטחוני ותחרות על שווקים - אופי שאינו מאפשר שיתוף פעולה עם גורמי מחקר מחו"ל ומימון מהם.

הקצאה נכונה של תקציבי המדינה לגופים השונים העוסקים במו"פ מותנית למעשה בעיצוב מדיניות ממשלתית למו"פ. גם בהעדר מדיניות לאומית כזאת, על הגופים התומכים במו"פ לפעול בתיאום ביניהם להגדרת תחומים מועדפים ולהשגת היעדים תוך מניעת כפילות ובזבוז.

החשיבות של נושא התיאום הביאה להתייחסות מיוחדת לעניין זה בהחלטות הממשלה בהן הגדירה את תפקידי המועצה הלאומית למחקר ופיתוח: על פי החלטת הממשלה מ-3.8.69, על המועצה, בין שאר תפקידיה, לעסוק בתיאום פעולות המו"פ של משרדי הממשלה. בהחלטה נוספת מ-8.7.80 נקבע, כי המועצה הלאומית תפעל להשגת שיתוף פעולה ותיאום עמדות עם המועצה להשכלה גבוהה; כי משרד האוצר יתייעץ עם המועצה הלאומית בעניין תקציבי המו"פ אשר יוקצו למשרדי

הממשלה ואחריות המשרדים על תקציביהם תהיה בלעדית; כי משרדי הממשלה, בתיאום עם המועצה הלאומית, יביאו לאישור ועדת השרים למדע וטכנולוגיה הצעות להקמת גופי מחקר; וכן כי מלבד כל אלה, יוקמו במסגרת המועצה ועדות שתעסוקנה בתיאום לאומי, גם לטווח ארוך, של נושאים מיוחדים בתחום המדע והטכנולוגיה.

על פי החלטה של ועדת השרים למדע וטכנולוגיה מינה שר המדע והטכנולוגיה, ביולי 1983 ועדה לבדיקת ארגון המחקר הממשלתי וניהולו, בראשותו של פרופ' שמעון יפתח ("ועדת יפתח"). באוגוסט 1984 הגישה הוועדה את מסקנותיה. הוועדה קבעה, כי קיים תהליך של התחזקות תחום המדענים הראשיים והמחקר במסגרת חלק ממשרדי הממשלה. היא המליצה, בין היתר, לחזק את "המוקד הלאומי-ממלכתי" האחראי לראייה הכוללת של תחום המו"פ, כדי שיהיה אחראי גם לעיצוב מדיניות לאומית ותכנית אב רב-שנתית למו"פ, וזאת - מבלי לפגוע בחופש האקדמי ובחרות המחקר.

הוועדה הדגישה את הצורך בתקצוב לאומי למו"פ, תוך ראייה כלל-ממלכתית, על בסיס תקציבי המו"פ של משרדי הממשלה וגופים אחרים.

ב-17.1.85 החליטה הממשלה עקרונית לאמץ את המלצות "ועדת יפתח" ולהסמיך את שר המדע לפעול ליישום ההמלצות, תוך התייחסות להצעות הנוגעות לשמירה על החופש האקדמי, שהושמעו בעת הדיון בוועדת השרים לענייני מדע וטכנולוגיה. שר המדע אימץ את דוח הוועדה כבסיס לתכנית עבודת המשרד.

עד מועד סיום הביקורת לא חלו שינויים ברוח החלטת הממשלה לעיל ולא היו החלטות ממשלה נוספות בנושא. במצב הקיים אין תיאום והעברת מידע מסודרת ושוטפת בין הגורמים השונים במערך המו"פ בישראל ואין נתונים מרוכזים מוסמכים על ההשקעה הכוללת במו"פ מהקופה הציבורית.

להלן פרטים על בעיות התיאום בין הגורמים העיקריים הנהנים מהקצבות ממשלתיות למו"פ:

קרנות מחקר שבמסגרת משרדי ממשלה

חלק ממשרדי הממשלה, בעיקר הגדולים שבהם, משקיעים סכומים גדולים במו"פ. להלן נתונים שריכוז המשרד על התקציבים בשנות הכספים 1989 ו-1990 של משרדי הממשלה (להוציא משרד הבטחון) בתחום מו"פ, ועל ההוצאה למעשה בשנת הכספים 1988 (במיליוני ש"ח):

הוצאה	תקציב			המשרד
1988	1989	1990		
163.8	220.2	260.7		תעשייה ומסחר
61.4	65.4	76.1		חקלאות
20.7	24.7	26.6		אנרגיה ותשתית
7	8	9		מדע וטכנולוגיה
2.1	2.2	3.4		תחבורה
2.1	2.6	3.1		חינוך ותרבות
1.2	1.8	2.1		בריאות
0.5	0.6	0.8		תקשורת
0.2	0.2	0.3		קליטת עלייה
0.2	0.2	0.3		עבודה ורווחה
259.2	325.9	382.4		ס"ה כללי

התיאום בין משרדי הממשלה, לרבות המשרדים דלעיל המממנים מו"פ מתקציבם, אינו על בסיס קבוע ומסודר, אלא חלקי בלבד. להמחשה יצויין, כי תחומי המחקר בפזיקה ובאלקטרוניקה נתמכים בידי מספר יחידות מחקר ממשלתיות - ללא תיאום ביניהם. התיאום, במקום שהוא בכלל קיים, נמצא בעיקרו בתחומים נקודתיים או בצוותי חשיבה. בוועדות מדעיות שבמשרד משתתפים גם העוסקים במו"פ במשרדי ממשלה אחרים ואילו עובדי המשרד משתתפים בחלק מהוועדות המקצועיות הפועלות במסגרת יחידות המחקר שבמשרדי ממשלה אחרים.

שמונה מהמדענים הראשיים, הפועלים במשרדי הממשלה - הכוחות המרכזיים בתחום המו"פ - חברים במליאת המועצה הלאומית למו"פ. דא עקא שבפועל המליאה כלל אינה משמשת מסגרת לדיון בצדדים המעשיים והשוטפים של תמיכה במחקרים ובתיאום, כפי שהוטל עליה בהחלטות הממשלה, כמצויין לעיל. המועצה התכנסה ברווחי זמן ניכרים; במועד סיום הביקורת - יולי 1990 - לא התכנסה המליאה זה כשנה. באוקטובר 1990 הודיע המשרד למשרד מבקר המדינה, שמונתה מליאה חדשה וכי זו תכנס פעמיים בשנה, וכי יופעלו ועדות משנה, אשר יכנסו גם הן לעתים מזומנות.

מוסדות להשכלה גבוהה

1. חלק ניכר מהכספים לצורכי מחקר במוסדות להשכלה גבוהה מקורם בהקצבות ממשלתיות. בשנת הכספים 1989 העביר המשרד כמעט את כל תקציבו הרגיל - למחקר במסגרת מוסדות להשכלה גבוהה.

ענייני ההשכלה הגבוהה בישראל והטיפול הממלכתי בהם מוסדרים באמצעות חוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958, ששר החינוך והתרבות ממונה על ביצועו. חוק זה מגדיר את מעמדם האוטונומי של המוסדות האקדמיים וקובע את המועצה להשכלה גבוהה, שבראשה עומד שר החינוך והתרבות, כמוסד הממלכתי לענייני השכלה גבוהה. בהחלטת ממשלה מיום 5.6.77 נקבע ששר החינוך והתרבות, באישור המועצה להשכלה גבוהה, ימנה ועדה לתכנון ותקצוב (להלן - ות"ת), כוועדת משנה של המועצה להשכלה גבוהה. בין תפקידי ות"ת - לחלק באופן בלעדי בין המוסדות להשכלה גבוהה את התקציב הרגיל ואת תקציב הפיתוח למוסדות להשכלה גבוהה. בנוסף, הוטל על ות"ת, על פי ההחלטה דלעיל, להציע לממשלה ולמועצה להשכלה גבוהה תכניות פיתוח של מוסדות ההשכלה הגבוהה ולתכנן את מימונן.

בהתשמ"ט הקציבה ות"ת למחקר, למלגות, למענקי מחקר ולרכישת ציוד במוסדות להשכלה גבוהה - 19.8 מיליון ש"ח.

למרות התפקיד המרכזי שממלאות ות"ת במערך התמיכה במחקר והעובדה שרוב המחקרים בהם תמך המשרד בוצעו, כאמור, במסגרת המוסדות להשכלה גבוהה - לא הוקמה מערכת להעברת מידע שוטף בין ות"ת למשרד. התיאום התבטא רק בהשתתפות נציגים של ות"ת בוועדות היגיו אשר הנחו סקרים אחדים שערך המשרד.

לחוסר התיאום בין פעולות שני הגופים אף היה ביטוי מעשי: בעת שהמשרד הקים ועדה לאומית לבדיקת כיווני הפיתוח של נושא מוליכות על, הוא לא ידע שות"ת כבר הקציבה כספים להקמת מוקד ציוד מדעי בנושא זה באוניברסיטת בר אילן.

2. ביוני 1989 הגיש מנכ"ל המשרד למזכיר הממשלה הצעת החלטה לשינוי המבנה של תקציבי המחקר במוסדות להשכלה גבוהה; לפי ההצעה תאמץ הממשלה מחדש את המלצותיה של "ועדת יפתח", והסמכויות של שר החינוך והתרבות - העומד כזכור בראש המועצה להשכלה גבוהה והממנה, באישורה, את ות"ת - יועברו לשר המדע והטכנולוגיה. לפי סיכום מספטמבר 1989 בין שר האוצר לשר המדע והטכנולוגיה, ישותף מנכ"ל המשרד בהכנת תקציבי ות"ת. כמו כן סוכם, כי החל בשנת הכספים 1990 תוקם קרן לעידוד המחקר הבסיסי והתשתית המדעית הלאומית, אשר תנוהל על ידי משרד המדע בשיתוף עם ות"ת. בעקבות התנגדותם של ות"ת ושל ראשי המוסדות להשכלה גבוהה לא יושמו סיכומים אלה.

3. עד 1988 התרכז המשרד בתמיכה במחקרים בודדים, בתחומים אשר הגדירים כמועדפים. במכרזים, שהשתתפות בהם הייתה פתוחה, נקבע מי החוקרים הראויים לתמיכה לביצוע המחקרים אשר הם הציעו. בשנים 1989 ו-1990 שינה המשרד את מדיניותו למתן הקצבות מרוכזות ישירות למוסדות להשכלה גבוהה בתחומי ההתמחות שלהם. נימוקיו הפורמליים של המשרד להפעלת השיטה החדשה התבססו על כך, שבשנים האחרונות נשחקה התשתית של המוסדות להשכלה גבוהה; ריכוז משאבים במוסד, אשר לו חוקרים מיומנים בתחום יחודי עשוי לאפשר פריצת דרך מדעית. בעקבות אימוץ המדיניות החדשה ערכה הנהלת המשרד סיורים ודיונים במוסדות להשכלה גבוהה, ובעקבותיהם הבטיח המשרד למוסדות מימון למחקר - בסכום כולל של כ-7 מיליון ש"ח. ההקצבות אושרו ללא תיאום עם ות"ת.

לפי החלטת הממשלה דלעיל, ות"ת היא המוסמכת לטפל בהקמת יחידות חדשות במוסדות להשכלה גבוהה. ההקצבות של המשרד במסגרת המדיניות המתוארת, נועדו גם לרכישת ציוד למוסדות ולהקמת מרכזי מחקר בתוכם. לעומת זאת לפי השיטה הקודמת - של תמיכה במחקרים בודדים - היה אחד הקריטריונים לאישור, שהמוסד, שבמסגרתו אמור המחקר להתבצע, הוא בעל הציוד המתאים. בדרך פעולה זו חדר המשרד לתחום האחריות של ות"ת.

המדיניות החדשה של המשרד אף הביאה לצמצום האפשרות שהייתה קודם לכלל החוקרים בתחום מסויים - לקבל, מהמשרד ישירות, מימון למחקר ולא להיות תלויים מבחינה זו במוסד בו החליט המשרד לתמוך.

המשרד הודיע למשרד מבקר המדינה, בסוף אוקטובר 1990, כי חזר למדיניות של מימון מחקרים על בסיס אינדיבידואלי ותחרותי, במקום הקצבות מרוכזות ישירות למוסדות להשכלה גבוהה; עם זאת יכבד את ההתחייבויות שניתנו בעבר.

במועד סיום הביקורת - ינואר 1991 - הודיעו הן המשרד והן ות"ת למשרד מבקר המדינה, כי שיתוף הפעולה ביניהם השתפר במידה רבה. לדעת מבקר המדינה, במצב דברים זה יש מקום למסד את הליכי העברת המידע והתיאום בין שני הגופים העוסקים במו"פ בתחום האקדמיה.

4. האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים הוקמה על פי חוק האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, התשכ"א-1961, שקבע את מטרותיה, מהותה המשפטית והחברות בה. המטרות העיקריות שנקבעו הן: "לטפח ולקדם פעילות מדעית; לייעץ לממשלה בפעולות הנוגעות למחקר ולתכנון מדעי בעלי חשיבות לאומית, לפעול בייצוג המדע הישראלי במוסדות ובכינוסים בינלאומיים".

לפי דוח האקדמיה על פעולותיה ב-1989, היא העניקה למוסדות להשכלה גבוהה באותה שנה 15.5 מיליון ש"ח. כן חלקו הקרנות מלגות בסך 200,000 דולר למדענים צעירים מצטיינים ובסך כ-11,000 דולר לתלמידי רפואה ומדעי החיים.

לפי הדוח, הפעולות המרכזיות של האקדמיה בתחום קידום המחקר הן: יעוץ לממשלה בפעולות בעלות חשיבות לאומית הנוגעות למחקר ולתכנון מדעי, שעיקרו - הגשת תכנית אב למחקר בסיסי; תמיכה ומתן חסות מדעית לתכניות מחקר מיוחדות; הפעלה, בשיתוף עם ות"ת, של קרנות למחקר בסיסי, לתמיכה במחקרים וברכישת ציוד מדעי; גיוס תרומות להקמת קרנות שמורות למחקר בסיסי; פעולה לקליטת מדענים עולים בכירים במוסדות להשכלה גבוהה; חלוקת מלגות למדענים צעירים מצטיינים ולתלמידים במקצועות הרפואה ומדעי החיים.

על פי ההגדרות דלעיל קיימת חפיפה ניכרת בין תפקידי האקדמיה לבין תפקידי המשרד, שהובאו לעיל.

גם לגבי האקדמיה (להוציא הזרמת מידע ל"בנק הנתונים" ראה בהמשך), אין חילופי מידע ותיאום בינה לבין המשרד, חרף העיסוק בתחומים חופפים והסכומים הניכרים שהאקדמיה מקצה.

“בנק הנתונים”

1. במסגרת המשרד פועל מ-1983 מאגר נתונים ממוחשב הוא “בנק הנתונים” המרכז מידע על מחקרים שבוצעו במימון קרנות שבמשרדי הממשלה (ביקורת קודמת ראה דוח שנתי 38, עמ’ 417). יעדי העיקריים של בנק הנתונים הם: לשמש ככלי עזר וניהול בתהליך קבלת ההחלטות על מדיניות ממלכתית למו”פ; לאפשר חילופי מידע ולהקל על התיאום ומניעת כפילויות בין הגופים הממשלתיים והציבוריים העוסקים בסיוע למו”פ.

בנק הנתונים ערוך להנפיק דוחות ומידע על ביצוע מחקרים, לפי חתכים משולבים של חוקרים, נושאי מחקר, מחקרים בביצוע והצעות מחקר, תחומים מדעיים, תקציבי מחקר, יחידות מחקר וקרנות למימון מחקרים.

הבנק תוכנן, לקבלת נתונים מ-55 קרנות מחקר המממנות כ-2,500 מחקרים בשנה. אין הוראה המחייבת את יחידות המחקר הממשלתיות לדווח לבנק על פעילותן המחקרית.

ההיקף המתוכנן של קבלת נתונים לא הושג; בספטמבר 1989 היו חברות בבנק 21 קרנות מחקר, שהעבירו לו מידע באופן מסודר. בפברואר 1989 פנה מנכ”ל המשרד אל חלק מקרנות המחקר, שלא שיתפו פעולה עם הבנק, להעביר אליו מידע, אולם ההיענות הייתה מועטה. עם זאת, הבנק לא יצר קשר עם כמה מהקרנות הקטנות יחסית. בין אלה שאינן מעבירות מידע לבנק מצויות קרנות גדולות המופעלות על ידי משרדי ממשלה: קרנות המחקר של משרדי הבטחון, התעשייה והמסחר והאנרגיה והתשתיות והתקשורת.

מאחר שבתקופת הביקורת עסקו עובדי בנק הנתונים בפיתוח שיטה חדשה לקליטת הצעות מחקר - יצירת קשר ישיר בין מחשב הבנק למחשבי קרנות המחקר - הוא לא קלט נתונים לגבי הצעות מחקר לשנת 1990. עקב כך, לא היה בבנק הנתונים לספק עיבודים עדכניים למעוניינים בשירותיו.

2. בנק הנתונים לא תוכנן להקיף מידע בדבר מחקרים המתבצעים מתקציב ות”ת, וכאלה המתבצעים בבתי חולים מתקציב משרד הבריאות, ואף לא מחקרים שבמימון מחו”ל וקרנות פרטיות. זאת ועוד, נתוני הבנק, מוגבלים למענקי מחקר בלבד ואין בו נתונים על מלגות לימוד, למרות שבמקרים רבים אין הבדל בין מחקר לקראת דוקטורט או פוסט דוקטורט לבין מחקרים אחרים. מגבלה זו גורמת לכך שהבנק, גם אם יופעל במלואו, לא יכיל נתונים על חלק ניכר מהמחקרים.

לפי אומדן של הממונה על בנק הנתונים מנובמבר 1989, אפילו היו כל 55 הקרנות, כמתוכנן, מצטרפות אליו, היה מאגר המידע מקיף רק כ-50% מכלל המו”פ המתבצע במימון ממשלתי. המשרד הודיע למשרד מבקר המדינה, כי כדי להרחיב את המאגר של הבנק גם על פעילויות מחקר הנעשות שלא באמצעות קרנות מחקר ממשלתיות, יש צורך בהשקעה ניכרת בהתאמת המערכת לקליטה ולעיבוד של כל החומר.

3. אחת המטרות הראשוניות של בנק הנתונים היא, כאמור, למנוע כפילויות או לפחות להביא בחשבון בעת קבלת החלטות, את דבר קיומה. באמצעות בנק הנתונים מגלה המשרד מקרים, בהם המבקש מענק מחקר אינו מדווח על מקור מימון נוסף לגבי אותו מחקר עצמו. כאשר מופנית בקשה לאחת הקרנות של המשרד עצמו, מדווח לה הבנק ביזמתו על קיום כפילות, ואילו לקרנות אחרות אין הבנק מדווח אלא כשהן מבקשות זאת.

לדעת מבקר המדינה, כדי להפיק את מלוא התועלת מהבנק, חשוב שהוא יספק ביזמתו לגופים הקשורים עמו מידע בדבר מקורות מימון נוספים או של ביצוע מחקר דומה. לנוכח חשיבות הנושא, מן הראוי שגופים העוסקים במחקר והמקבלים לצורך זה מימון מהמדינה, יחויבו לדווח על כך לבנק הנתונים.

נוכח חשיבותו של המחקר והפיתוח (מו"פ) המדעי לביסוס בטחונה וכלכלתה של מדינת ישראל, מן הדרוש כי המשאבים המוגבלים העומדים לרשות הממשלה למטרה זו יוקצו בצורה יעילה על פי סדר עדיפות לאומי. מהמתואר לעיל עולה כי אין תכנון כולל של פעולות המו"פ. אינו קיים תיאום מספיק בין הגופים השונים העוסקים במו"פ בישראל, ואף לא בין אלה מהם הממומנים מתקציב המדינה; גם הנתונים שבידי בנק הנתונים, הפועל ליד משרד המדע והטכנולוגיה, אין בהם כדי לספק מידע מלא על מו"פ הנעשה בארץ, מידע העשוי לשמש בסיס לתכנון ולהקצאה יעילה של המשאבים ולמנוע כפילויות.

לדעת מבקר המדינה, תכנון המו"פ, הקצאת המשאבים לכך והתיאום, לפחות בין גורמים הפועלים בתקציב ממשלתי, אינם יכולים להיות עניין לבחירה חופשית. יש לפעול - ורצוי, על פי החלטה של הממשלה ונוהל שייקבע על פיה - להקצאת משאבים למו"פ על בסיס מדיניות לאומית כוללת, שתביא להסדרים מחייבים של תיאום בין הגורמים השונים הפועלים בתחום חשוב זה.